

İlköğretimde Sınıf Yönetiminin Etkililiği Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). İlköğretimde Sınıf Yönetiminin Etkililiği Ölçeği. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=23445>

Özet

İlköğretimde Sınıf Yönetiminin Etkililiği Ölçeği (SYEÖ), ilköğretim kademesinde görev yapan öğretmenlerin sınıf yönetimi süreçlerindeki yeterlik ve etkinlik düzeylerini ölçmek amacıyla 2014 yılında geliştirilmiş bir araçtır. Ölçek, 94 maddeden oluşmakta ve öğretmenlerin sınıf içi ve dışı davranışları kontrol etme, ders zamanını etkin kullanma ve öğrencileriyle uyum sağlama gibi kritik boyutlardaki algılarını değerlendirilmektedir. Bu ölçek, eğitim araştırmacıları ve uygulayıcıları için sınıf yönetiminin multidisipliner yapısını incelemeye önemli bir kaynak sunmaktadır. Ölçeğin geliştirilmesi, bilimsel ölçek geliştirme yöntemleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Ölçek, dört temel alt boyutta sınıf yönetiminin etkililiğini değerlendirmektedir: Amaç Gerçekleştirme, Entegrasyon, Uyum ve Değer. Yapılan analizler, ölçeğin yüksek düzeyde güvenilir ve geçerli olduğunu göstermiştir. Bu sayede, öğretmenlerin mesleki gelişim ihtiyaçlarının belirlenmesinde ve sınıf içi eğitim kalitesinin artırılmasına yönelik stratejilerin geliştirilmesinde kullanılabilir bir araç niteliği taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler

İlköğretim, Sınıf Yönetimi, Öğretmen Yeterliliği, Okul Psikolojisi, Ölçek Geliştirme, Eğitim Bilimleri, Öğrenci Davranışları.

Yazarlar

Sibel Güven, Mehmet D. Karşı

Amaç

İlköğretimde Sınıf Yönetiminin Etkililiği Ölçeği'nin temel amacı, ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin sınıf yönetimi uygulamalarının ne denli etkili olduğunu sistematik bir şekilde belirlemektir. Bu çalışmada, öğretmenlerin sınıf içi disiplin, zaman kullanımı, öğrenci katılımı ve grup dinamiklerini yönetme becerilerini değerlendirerek, güçlü ve zayıf yönlerini ortaya koymayı hedeflemiştir.

Ölçek, öğretmenlerin kendilerini değerlendirmelerine olanak tanıyarak, mesleki gelişim süreçlerine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Elde edilen veriler, eğitim yöneticilerine ve politika yapıcılara, sınıf yönetimi eğitim programlarının içeriğini ve etkinliğini artırmak için somut geri bildirimler sağlamaktadır.

Yapı

Ölçekte Sınıf Yönetiminin Etkililiği Ölçeği, toplamda 94 maddeden oluşmakta ve sınıf yönetiminin dört ana boyutunu ölçmektedir. Bu boyutlar, öğretmenlerin sınıf içi etkinliklerini ve öğrenci davranışları ne ölçüde başarılı bir şekilde yönettiğini yansıtmaktadır:

Amacı Gerçekleştirme: Öğretmenin ders zamanını planlama, baklama ve bitirme süreçlerini iyi değerlendirme ve dersin hedeflerine ulaşma düzeyini ifade eder.

Entegrasyon: Öğrencilerin okul dışı davranışları, sosyal çevrelerini gözlemleyebilme ve bu bilgileri sınıf içi yönetim süreçlerine dahil edebilme düzeyini ölçer. Bu boyut, öğrenci-öğretmen ilişkisinin bütüncül yapısına odaklanır.

Uyum: Öğretmenin sınıfıyla ilgili kararları alırken derinlemesine düşünme, farklı durumlara esneklikle adapte olma ve sınıfın genel dinamikleriyle ahenk sağlama düzeyini belirtir.

Değer: Öğretmenin söz ve davranışları kontrol edebilme, sınıf kuralları uygulama ve otoriteyi etkili bir şekilde kullanabilme düzeyini temsil eder. Bu boyut, disiplin ve düzenin sağlanmasındaki yeterliliği vurgular.

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliği, hem Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) hem de Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yöntemleri kullanılarak kapsamlı bir şekilde incelenmiştir. AFA sonuçları, ölçeğin başarılıdaki madde havuzundan bazı maddelerin çıkarılması gerektiğini göstermektedir.

AFA sonucunda ölçekten çıkarılan maddeler şunlardır:

1. Bölüm ("Sınıfın Bir Üyesi Olarak..") için: 11, 19, 13, 35 ve 40 numaralı maddeler.
2. Bölüm ("Sınıfın Bir Üyesi Olarak Öğrencinizin/Öğrencilerinizin...") için: 2, 5, 10, 12, 13, 30 ve 24 numaralı maddeler.
3. Bölüm ("Sınıfındaki Çalışma Grupları...") için: 1 ve 8 numaralı maddeler.

Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) sırasında ise, ölçeğin her alt bölümü için belirlenen 4 alt faktörün uyum indeksi değerleri detaylıca incelenmiştir. Alt boyutlar arasındaki korelasyon ilişkisi de analiz edilmiş ve bu ilişkilerin istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olduğu tespit edilmiştir, bu da ölçeğin yapısal modelinin veriyle uyumlu olduğunu göstermektedir.

Güvenilirlik

Ölçeğin iç tutarlılık güvenilirliği, Cronbach Alpha katsayısı hesaplanarak belirlenmiştir. Elde edilen değerler, ölçeğin farklı alt bölümlerinde yüksek düzeyde tutarlılık sergilediğini göstermektedir:

"Sınıfın Bir Üyesi Olarak..." bölümü için Cronbach Alpha değeri: **.92**

"Sınıfın Bir Üyesi Olarak Öğrencinizin/öğrencilerinizin..." bölümü için Cronbach Alpha değeri: **.90**

"Sınıfındaki Çalışma Grupları..." bölümü için Cronbach Alpha değeri: **.72**

Anketin tümü (toplam ölçek) için Cronbach Alpha değeri: **.95**

Özellikle genel ölçek için hesaplanan .95 değeri, İlköğretimde Sınıf Yönetiminin Etkililiği Ölçeği'nin psikometrik açıdan oldukça güvenilir bir araç olduğunu kanıtlamaktadır. Alt boyutlardan "Sınıfındaki Çalışma Grupları..." bölümündeki .72 değeri de kabul edilebilir düzeyde bir iç tutarlılığı ifade etmektedir.

Faktör Analizi

Ölçek, başlangıçta yapılan Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ile 4 temel alt boyuta ayrılmıştır. Bu analizde, düşük faktör yüküne sahip veya birden fazla faktöre yüklenen maddeler çıkarılarak ölçeğin yapısı sadeleştirilmiştir. Toplamda 94 madde, bu dört alt faktörü temsil edecek şekilde yapılandırılmıştır.

Yapısal modelin doğrulanması amacıyla uygulanan Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ise, elde edilen dört faktörlü yapıya teorik model ile uyumlu olduğunu göstermiştir. DFA sonuçlarında incelenen uyum indeksleri (fit indices), modelin kabul edilebilir veya iyi uyum düzeyinde olduğunu desteklemiştir ve alt boyutlar arasındaki korelasyonların anlamlı bulunması, bu dört boyutun sınıf yönetiminin farklı ancak ilişkili yönlerini ölçtüğünü teyit etmiştir.

Araç

Test Türü: Geliştirme (Development)

Format: 5'li Likert Tipi Derecelendirme Ölçeği

Derecelendirme: 1=Hiç, 2=Az, 3=Orta, 4=Çok, 5=Oldukça Çok

Mevcut Dil: Türkçe

Madde Sayısı ve Boyutlar: 94 madde, 4 alt boyut

Popülasyon Grubu: İlköğretim Öğretmenleri

Yaş Grubu: Yetkin (Öğretmenler)

Popülasyon Detayları: İlköğretim kademesinde aktif olarak görev yapan öğretmenler.

Test Metodolojisi: Öz değerlendirme temelli anket. Öğretmenlerin kendi sınıf yönetimi

uygulamalar? hakk?ndaki alg?lar?n? ölçer.

Anahtar Kelimeler

Amac? Gerçekle?tirme, Entegrasyon, Uyum, De?er, Ö?retmen Alg?s?, Cronbach Alpha, Faktör Analizi, Likert Ölçe?i.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Sibel Güven

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?ildir.

Kurumsal E-posta Adresleri: nexttrust@gmail.com (Sorumlu Yazar ?leti?im)

Yaz??ma Adresi: Bilgi mevcut de?ildir.

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Test Y?I?: 2014

?zinler ve Ücret: Ölçe?in ticari olmayan akademik ara?t?rmalarda kullan?m? için sorumlu yazar (Sibel Güven) ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

Ek Bilgi: Ölçe?in geli?tirildi?i makalenin tam metnine a?a??daki ba?lant?lar arac?l???yla eri?ilebilir. Orijinal PDF dosyas?na a?a??daki ba?lant?dan ula??labilir:

Orijinal Makale DOI: <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS2544>

Akademik Depo Linki: i-rep.emu.edu.tr

Ölçe?in orijinal PDF'i a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: ilkogretimde-sinif-yonetiminin-etkililigi-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Güven, S. ve Karsl?, M.D. (2014). İlköğretimde sınıf yönetiminin etkili?ini belirlemeye yönelik ölçek geli?tirme çal??mas?. *International Journal of Social Science*, 29, 367-385. <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS2544>

İlköğretimde Sınıf Yönetiminin Etkililiği Ölçeği Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmuştur ve hiçbir şekilde de?itirilmemelidir.

Ölçek toplam 94 madde ve 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Derecelendirme 5'li Likert tipindedir (1=hiç, 2=az, 3=orta, 4=çok, 5=oldukça çok).

Alt Boyutlar ve Tanımları:

Amacı Gerçekleştirme: Ders zamanının iyi değerlendirme düzeyiniz.

Entegrasyon: Öğrencilerinizin okul dışındaki davranışlarını gözlemleyebilme düzeyiniz.

Uyum: Sınıfınızla ilgili kararları alırken üstünde düşünme düzeyiniz.

Değer: Söz ve davranışları kontrol edebilme düzeyiniz.

Faktör Analizi Sonucunda Çıkarılan Maddeler:

Açıklayıcı faktör analizi sonuçları doğrultusunda çıkarılan maddeler şunlardır:

1. bölümde "Sınıfınızın Bir Üyesi Olarak.." başlıklı kısmandan: 11, 19, 13, 35 ve 40 nolu maddeler.
2. bölümde "Sınıfınızın Bir Üyesi Olarak Öğrencinizin/Öğrencilerinizin..." başlıklı kısmandan: 2, 5, 10, 12, 13, 30 ve 24 nolu maddeler.
3. bölümde "Sınıfınızdaki Çalışma Gruplarını..." başlıklı kısmandan: 1 ve 8 nolu maddeler.